Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

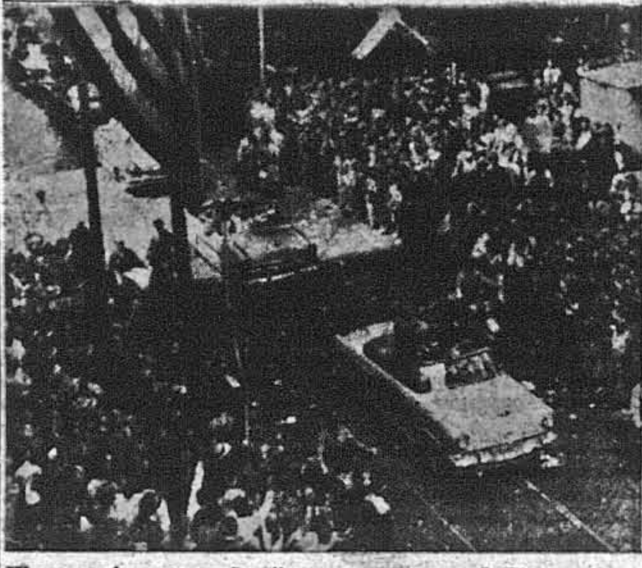
РІК LX. Ч. 235. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 235. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 6, 1952. VOL. LX.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА ВИЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ МИРНИМИ ЗАСОБАМИ

КАЖЕ, ЩО „ПАРТАЦТВО" УРЯДУ СПРИЧИНИЛО НЕБЕЗПЕКУ ВІЙНИ.

Филаделфія. — Після овацийного привіту, влаштованого 350-тисячною масою зібраних, генералові Двайтові Айзенгаверові підчас його тріюмфальної їзди вулицями міста до Дому Незалежности, пополудні, відбулося ввечорі в четвер велике зібрання з 10,000 осіб, в Конвенційній залі, на якому генерал, як кандидат Республиканської партії проголосив свою мирову програму, складену з десяти точок, щоб не допустити в майбутньому до „нових Корей". Айзенгавер закинув адміністрації през. Трумана, що вона „спартачила" мир, привівши нас до берега третьої світової війни і заявив, що прийшов час положити кінець дальшій непевности „не шляхом настановлювання нових адміністраторів політики старої адміністрації, але настановлення нової адміністрації з новою політикою". Після того він проголосив 10 точок нової закордонної політики Злучених Держав, в яких він висловив погляд, що залізну заслону можна буде відсунути взад так, що народ усюди мав право жити в мирі, одначе клав натиск на те, що він, якщо буде вибраний президентом, буде змагати осягнути цю ціль „тільки мирними засобами" і без „вовйовничого наставлення". Генерал рішуче виступив проти ізоляціонізму і закликав за співпрацю з іншими країнами вільного світу в рямках Об'єднаних Націй, одначе все те можна осягнути тільки тоді, коли у Вашингтоні буде настановлена „адміністрація, якій ми самі зможемо довіряти" і яка „довірятиме народові". Засоби до осягнення миру — як з дальших точок показується — ті самі, що всюди, а саме: розбудова власної сили, щоб можна станути у проводі вільного світу, бо сама сила це найкраща запорука миру. — Промова Айзенгавера тривала понад пів години і викликала гомінки оплески і голоси признання.

АЙЗЕНГАВЕР У ФИЛАДЕЛФІЇ

Після успішного „наїзду" на демократичний Південь, республиканський кандидат на президента ген. Двайт Айзенгавер відвідав Филаделфію, де йому влаштовано тріюмфальне прийняття. На фото: ген. Айзенгавер, стоячи в першій автомашині, яка очолювала валку 75 інших автомобілів, що парадували по головній вулиці міста, поздоровляє ентузіястичну публіку. Разом з Айзенгавером сидять в тому самому авті його жінка та губернатор Пенсилвенії Джан Файн.

НІМЕЧЧИНА ПІДТРИМУЄ СТАНОВИЩЕ АМЕРИКИ ПРОТИ СОВЄТІВ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер відбув вчора одногодинну нараду з аліянтськими високими комісарами, обговорюючи з ними останню совєтську ноту в справі об'єднання Німеччини. Попереднього дня канцлер Аденауер відбув в цій справі наради з членами свого уряду і про висліди тих нарад та про німецьке становище до совєтської ноти він інформував аліянтів. Із загальних повідомлень виходить, що німецьке становище в цій справі відповідає найбільше становищу Злучених Держав, що в деяких менших справах різниться від становища Британії і Франції. Америка вважає, і Німеччина з цим погоджується, що теж остання совєтська нота не дає жадної бази, на якій можна б склікати спільну конференцію представників трьох західних великодержав і Совєтського Союзу. Проте, всі західні великодержави виявляють повну однодушність в основній справі порядку нарад пропонованої Совєтами конференції. Москва запропонувала, щоб на цій конференції насамперед обговорити справу мирового договору з Німеччиною й після справу можливостей переведення вільних виборів в цілій країні та створення одного все-німецького уряду. Аліянти, натомість, вважають, що насамперед повинна бути обговорена справа вільних виборів, бо з усіх пропозицій мирового договору нічого не вийде, якщо не буде створений демократичний уряд цілої Німеччини, з яким цей договір можна б підписати. В розмовах з аліянтськими представниками канцлер Аденауер виявив більше ніж коли-небудь досі намагання використати або щонайменше перевірити всі можливості, які могли б призвести до об'єднання Німеччини.

РОЗГОРТАЮТЬСЯ НОВІ СУХОПУТНІ І ПОВІТРЯНІ БОЇ В КОРЕЇ

ВЕЛИКА АЛЯНТСЬКА ПЕРЕМОГА НА СУШІ І В ПОВІТРЮ; ЗБИТО 13 ВОРОЖИХ ЛІТАКІВ.

Сеул, Корея. — Впродовж вчорашнього дня на корейському фронті дійшло до нових запеклих боїв на суші і в повітрю, в яких аліянти віднесли велику перемогу, відбивши всі розпачливі намагання ворога захопити „гору Бункер" з великими втратами для нього, та збивши в повітряних боях над північно-західною Кореєю 13 ворожих турболітаків і пошкодивши три інші. Тільки один аліянтський літак не повернувся на свою базу. На суші відділи комуно-китайських військ — впродовж двох годин намагались взяти приступом стратегічну гору і були підступили вже на віддаль кинення ручної гранати від головної аліянтської лінії. Проте, всі комуністичні атаки були відбиті і червоні відступаючи, — залишили на полі бою понад 300 вояків вбитими. Тимчасом аліянтська авіяція віднесла неменшу перемогу в повітрю, збивши 13 ворожих турболітаків типу МІГ-15, і пошкодивши три інші літаки того самого типу. До повітряних боїв дійшло над територією північно-західної Кореї під час атаки аліянтських бомбардувальників на військові комуністичні бази і магазини в північно-корейській столиці Пйонгянг. Комуністичні турболітаки намагались інтервеніювати в атаці і тоді з'явились аліянтські турболітаки, що супроводжали бомбардувальників. У висліді розгорнувся бій, що й коштував червоним 13 літаків. Аліянтське командування не подало всіх подробиць бою, не подаючи теж кількости ворожих і своїх літаків, які взяли в ньому участь. Згадано тільки, що комуністичні літаки надлетіли зі своїх баз в „невтральній Манджурії". — Тимчасом переговори в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї увійшли вже в шостий тиждень їхньої перерви. Голова аліянтської делегації, ген. В. К. Гаррісон заявив, що комуністи свідомо і навмисне саботують переговори, — щоб продовжити війну.

Труман закликає до більшої допомоги знеможеним

Вашингтон. — През. Труман проголосив заклик до цілої країни розширити програму допомоги в користь знеможеним фізично особам, „аж доки вони не будуть в силі самі дати допомогу кожному, хто її потребує". Це сказав Президент до Комітету Затруднення для фізично-знеможених. При цій нагоді Труман проголосив, що комітет призначив цього року першу нагороду д-рові Генрі Г. Кесслерові з Нюарку, як колишньому предсідникові Міжнародного Товариства для Добробуту Окалічених і Товариства для Красвої Реабілітації. Він написав кілька книжок і писав статті на тему, як допомагати фізично знеможеним особам для ведення нормального життя, якщо дати їм належний перевишкіл. Президент відмовився в четвер від конференції з кореспондентами, щоб взяти участь в зібранні комітету в Міждепартаментовій авдиторії.

Підвишка старечої пенсії починається в вересні

Вашингтон. — Висилаючи чеки на старечу пенсію за місяць серпень, уряд Злучених Держав повідомляє, що починаючи з 1 вересня 1952 р. стареча пенсія буде підвищена найменше на п'ять долярів і буде вислана чеками на початку місяця жовтня. Одначе уряд остерігає, що ця посилка може бути припізнена в наслідок перерібки усіх списків і нових обрахунків. Якщо б хтось не дістав наступного чека з підвишкою на початку місяця, хай буде терпеливий і не їде до свого бюра за виясненням. При цій нагоді уряд теж повідомляє, що особи, які дістануть старечу пенсію, мають право заробляти ще по 75 дол. місячно. Хто дістає пенсію по скінченім 75 році життя, такий може заробляти окремо тільки, кільки лише зможе і за це не буде кари.

3,000 листоношів в маніфестаційнім марші

Ню Йорк. — З нагоди своєї конвенції, 3,000 листоношів узяли участь у спеціяльнім поході, який улаштовано в четвер пополудні. Попереднього дня на конвенції листоношів в Мангаттен Сентер було кілька промов, між ін. республіканського сенатора з Норт Дакоти Вільяма А. Ланджера, в якій обороняв працю президента Трумана. Сенатор підкреслив заслуги президента і заявив, що замість необоснованої критики, президентові, як дуже чесній людині, належиться повне признання від кожного вірного американця. Президент, за думкою промовця, провадив боротьбу за сіру людину країни так, як це міг чинити лише великий державний муж. Ланджер покликався на п'ятилітнє своє перебування в Сенаті, коли він мав нагоду приглянутися до діяльности президента, який робив помилки, як і всі їх роблять, — але ці помилки, ще не становлять підстави для загальних закидів проти нього.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ ПОЗИВАЧ В УРЯДІ ДЛЯ КОМУНІСТИЧНИХ СПРАВ

Вашингтон. — Негайне розширення діяльности секції Внутрішньої Безпеки в кримінальнім відділі департаменту справедливости для поборювання комуністичної небезпеки в Злучених Державах, проголосив генеральний прокурор Джеймс П. Мек Гранері: У програму поширеної діяльности увійшло призначення спеціяльного позивача Роя М. Кона з Ню Йорку, як помічника голови секції Внутрішньої Безпеки, Вільяма Е. Фолі. „Комуністична загроза для демократичної форми нашого уряду і свобода, яку такий уряд гарантує усім людям, тепер зовсім поважна," — твердить генеральний прокурор. „Розширення відділу Внутрішньої Безпеки не подвоїть ніяк праці, веденої досі Федеральним Слідчим Бюро, навпаки, це тільки розширить цю працю на підставі даних, що їх призбирало Слідче Бюро. „Еф Бі Ай буде дальше збирати інформації, як це воно вело досі, а звіти, пересилані цим бюром до департаменту справедливости, будуть швидше розглянені" — каже Мек Гранері. Рой Кон відзначився вже давніше при підготові позвів проти підривних осіб, між іншим проти Джулиюса й Етели Розенбергів, засуджених на смерть за атомове шпигунство.

НОВА КОМІСІЯ ДЛЯ СТУДІЙ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ

Вашингтон. — През. Труман запроєктував повне поновлення розслідування іміграційної й натуралізаційної політики, відновлюючи завзяту дискусію протилежних елементів, яка виявилася в часі останньої сесії Конгресу при нагоді ухвалювання іміграційного закону, званого законом МекКаррана-Волтера. Цей закон перейшов понад вето президента. Він затримує давню підставу іміграції, сперту на системі квот з різних країн і розширює іміграцію на азійські народи. Для студії, які зміни треба б увести в цім законі і в іміграційній політиці, призначив президент семичленну іміграційну комісію під головством Филипа Б. Перлмана, колишнього генерального соліцитатора Злучених Держав. Президент вказав комісії, щоб вона почала працю там, де останній Конгрес її закінчив, і доручив їй виготовити звіт до 1 січня 1953 р. При цій нагоді Труман пригадав про трагічне положення переміщених осіб, які втекли з-поза Залізної Заслони та про великі жертви переселення. Студії над проблемою іміграції будуть зведені до трьох пунктів, а саме: 1. Теперішні вимоги й адміністрація існуючого іміграційного закону, 2. Допущення іміграції до нашої країни в світлі теперішніх наших економічних і суспільних відносин. 3. Вплив нашої іміграційної політики, включаючи квоти національностей, на ведення закордонної політики Злучених Держав, як теж потреба влади зарадити теперішньому перенаселенню західної Европи. Головний натиск клав президент на людяну сторінку іміграційної справи.

Інженер сумнівається, чи Совєти мають атомову бомбу

Шікаго. — „Я не вірю, щоб Росія мала атомову бомбу" — каже Карлтон С. Проктор, відомий нюйоркський інженер, який працював був в Совєтах у 1930 р. над будовою другої найбільшої греблі коло Свірстрой, на схід від Ленінграду, а під час другої світової війни він, як полковник в інженерськім корпусі армії будував перський коридор до Індійського океану, щоб ним переслати постачання до Совєтів. Пізнавши характер росіян, Проктор твердить, що вони неспроможні збудувати атомову бомбу, яка вимагає незвичайно солідарної кооперації і таємничости, як це було при винаході першої атомової бомби в Америці. Така кооперація, як каже Проктор, „есенціонально неможлива в Росії ані в жадній іншій тоталітарній країні. Там нема можливости, щоб одна людина довіряла одній і так допомагала до суцільного змагання. Там нема навіть нагороди за таку співпрацю. Єдина нагорода в Совєтах буває за донос на когось, навіть на свою власну родину. Те, що президент повідомив населення Америки про два атомові вибухи, може стосуватися до передчасних вибухів під час виробу атомової бомби, каже інженер Проктор, який приїхав до Шікаго для підготови з'їзду 30,000 американських інженерів, що буде тривати до 13 вересня і на якому буде виголошених понад 1,000 доповідей.

Кремль контролює робітничі маси

Вашингтон. — Сенатська підкомісія розсліду обвинуватила робітниче Об'єднання, що представляє біля 65 тисяч працівників розподілу, виробу й бюрових робітників Америки, що повстала після непорозумінь в трьох окремих робітничих організаціях. Підкомісія закидає цьому об'єднанню, що воно знаходиться під контролем кремлівських агентів, що прямують знищити свободу. Стверджено, що Об'єднання особливо вміло потрапило використовувати негрів та працівників малих підприємств, що часто не мають таких вигід, які дає праця у великих концернах. Слідча комісія, очолювана сенатором Джемсом О. Істландом виявила, що з тридцяти двох членів діючої управи Об'єднання, двадцять чотири були члени Комуністичної партії. При тім виявлено великі прибутки Об'єднання, що досягали трьох мільйонів долярів річно, а також сувору внутрішню дисципліну, що переходила у внутрішній терор над членами Об'єднання, особливо в ділянці захования становищ у малих підприємствах, які комуністам легко підпорядкувати своєму контролеві.

Збірка на допомогу „кампанії за волю"

Ню Йорк. — В День Перемир'я, тобто 11-го листопада, Рада Розголосу почне збірку фондів на дохід Кампанії за Волю. Це буде нагода для всіх американців цілом причинитися до поборювання совєтської агресії. На видатки Кампанії за Волю потрібно поточного року 4,000,000. У плянах діяльности згадується між іншими потребу поширення Радія Вільної Европи і Радія Вільної Азії. Головою збіркового комітету обраний Чарлз Вілзон, недавній директор Бюра Оборонної Мобілізації. Предсідником самої Кампанії за Волю, обраний, як відомо, Генрі Форд II. Він саме виїхав до Европи, щоб оглянути в Мюнхену інсталяції Радія Вільної Европи.

Британські робітники обмежують свої домагання на підвишку платні

Маргейт, Англія. — Конгрес зорганізованого в своїх професійних спілках британського робітництва ухвалив вчора резолюцію, в якій зайняв становище до драстичної справи підвишки заробітних платень. Конгрес величезною більшістю голосів відкинув намагання комуністів домагатись безоглядної підвишки заробітних платень, зв'язуючи натомість свої домагання із загальним розвитком господарства та з платничими можливостями індустрії. Рівночасно Конгрес ухвалив резолюцію проти господарської політики консервативного уряду, вважаючи, що ця політика веде до зубоження і безробіття. Резолюція відкидає консервативні намагання „обмежити справедливі домагання на збільшення платні для полегшення тягару збільшуваних кощтів прожитку".

Індія не прийняла комуністичної допомоги з Китаю

Ню Делгі, Індія. — Індійський уряд відослав назад 400,000 рупій (84,000 долярів), які прислали як допомогу голодуючим в Індії китайські комуністи. Представник міністерства закордонних справ заявив, що його країна з вдячністю приймає допомогу з різних країн, але китайської допомоги не може прийняти, бо Китай застеріг собі, що цю допомогу мали б розділювати індійські комуністи, які в околиці міста Андгри здобули більшість під час останніх виборів, та в той спосіб з голоду індійського населення робили б політичну агітацію для комунізму. Одночасно індійське міністерство закордонних справ переговорює з совєтською амбасадою в подібній справі, бо Всесовєтська Центральна Рада Профсоюзів хоче вислати на допомогу голодуючим у Індії 10,000 тонн пшениці, 5,000 тонн рижу, 500 пушок сконденсованого молока і 2,500,-000 рупій (525,000 долярів) готівки. Совєтський корабель „Каранда" вже відплив з Одеси з першим транспортом пшениці — 5,000 тонн. Совєти також застерегли, що цю допомогу мав би розділювати також комуністичний центр в провінції Андгра. Індійці заявляють Совєтам, що вони самі хочуть рішати „де і хто мас дістати допомогу".

Американець сказав Москві про успіх вільного підприємства

Гайд Парк, Н. И. — Елінор Рузвелт, у своїй черговій синдикованій статті пише про участь американця, Олівера Вікері з Сан Франциско, в міжнародній бизнесовій конференції, що відбулася в Москві в днях 3-10 квітня біжучого року. На цій конференції виголосив Вікері промову про вищість системи приватного підприємства. Він пригадав на засади Адама Сміта в його економічно-філософічнім творі „Досліди над природою й причинами багатства країн" та на засади Карла Маркса в його творі „Капітал" і заявив, що обидва автори ледви пізнали б свої філософічні засади в економічних зусиллях, які розгортають тепер їхні прихильники.

Федеральний уряд передав українцям фільм з розкопок у Вінниці

Федеральний уряд у Вашингтоні передав українцям оригінальний фільм, зроблений німцями з розкопок масових могил у Вінниці в 1943 році. Фільм був знайдений американськими військами, разом з масою інших документів, в німецьких архівах в Берхтесгадені фільм з розкопок у Вінниці злучений з фільмом з розкопок в Катинськім лісі. Це 35-міліметровий фільм, висвітлення якого триває 22 минути, з того 12 минут з розкопок в Катині і 10 минут з розкопок у Вінниці. Згідно з інформаціями, на підставі цього фільму та інших свідчень Конгрес Злучених Держав виніс рішення, що злочин в Катині поповнили большевики. Фільм з розкопок у Вінниці, на якому показані могили, видобування поморлованих большевиками трупів українських селян і робітників, похорони видобутих з могил жертв большевицького народовбивства, участь в цих похоронах єпископа Григорія, розшуки місцевим населенням за пропавшими рідними і т. п., є звуковий, хоч вияснення до нього говориться німецькою мовою на тлі жалібної музики. Фільм передано для ДОБРУСУ на руки о. В. Профети, який служить за перекладача і коментатора у влаштовуваних ДОБРУС-ом публічних виступах проти цього страшного злочину, поповненого червоною Москвою над українським народом у Вінниці та в інших містах України. Такий виступ-манифестація відбудеться 12-го вересня в Ню Бронсвику, Н. Дж., на якім, крім висвітлення цього фільму, виступить теж Роберт Вогелер, американський в'язень большевиків та почесний член ДОБРУС'у

Данія плянує далекойдучу зміну конституції

Копенгага, Данія. — Данський уряд приготовляє тепер проєкт далекойдучої зміни конституції країни, що має бути предложений під розгляд і ухвалу парляменту під час осінньої сесії. Проєктовані зміни м. ін. передбачують: Гренляндія, яка досі була колонією Данії, мала б стати її інтегральною частиною; престолонаслідником міг би бути не тільки син, але й дочка, отже найстарша дочка короля Фредерика, 12-літня принцеса Маргарита, мала б право стати колись володаркою Данії; двопалатний парлямент мав би бути злучений в одну палату, а вимаганий до голосування вік мав би бути зменшений з 23 на 21 рік. Зміна статуту Гренляндії з колонії на частину Данії давала б мешканцям Гренляндії право голосувати в загальнодержавних виборах та мати своїх повноправних представників в данському парляменті. Ці проєкти змін та доповнень конституції мають перед собою довгу процедуру, бо вони вимагають не тільки ухвали більшістю голосів в парляменті, але й підтримки з боку щонайменше 45% всіх зареєстрованих виборців, причому здержаних від голосування зараховується до тих, що голосували проти.

ЗДА переносять літунські бази за Райн

Мюнхен, Німеччина. — Американські військові літунські бази в Нойгберґу перенесено до Ляндштулю, що лежить на західному березі Райну. Повідомлено, що це перенесення — це тільки частинне виконання давнього пляну, згідно з яким ще дві інші літунські бази, з Фюрстенберґу і Ердінґу, перенесуть на захід від Райну. Ці три літунські бази ЗДА були найближче до совєтського кордону і вони лежали на тій лінії, де займають становища сухопутні війська.

Ляйпціґський ярмарок — виставове вікно червоних

Берлін. — В неділю мають відкрити новий річний ярмарок у Ляйпціґу і східнонімецький міністер заявив, що це буде „виставове вікно" червоних. Цей ярмарок продовжує змагання комуністів здобути західні ринки, що вони зачали робити в Москві ще в квітні ц. р. на так званій економічній конференції. В цьому ярмарку беруть участь не тільки Східна Німеччина, але і всі сателіти, Совєти і навіть червоний Китай.

ПОМЕР ГРАФ КАРЛ СФОРЦА

Рим. — Помер бувший міністер закордонних справ граф Карл Сфорца, проживши 79 років. Італійським міністром був він двічі, в роках 1920-21 і 1947-1951, обидва рази після того, як Італія була знищена війною і треба було здобувати впливи закордоном, щоб відбудувати країну. Та граф Сфорца служив в італійській дипломатичній службі більше як п'ятдесять років. Він родився 1873 року, і 1896 року закінчив правничі студії та став працювати як дипломат. В цьому характері він працював на різних постах в Европі — Єгипет, Туреччина і Франція, — а також в Пекіні, де пізнав докладно Китай за часів Сун-Ят-сена і навіть написав окрему працю про китайські проблеми. Коли прийшов до влади Муссоліні, він був амбасадором у Франції і негайно зрікся свого становища. Під час другої світової війни жив у ЗДА, де викладав на різних вищих школах та дістав титул доктора прав „гонорис кавза" на Колумбійському університеті в Ню Йорку. Сфорца написав кілька наукових праць з ділянки світової політики, в якій він вже віддавна був прихильником об'єднання Европи, виступаючи завжди проти крайнього націоналізму та шовінізму. Граф Карл Сфорца нащадок старого аристократичного роду, який ще в середніх віках був посвоячений з італійськими та німецькими, англійськими і французькими головами держав. Але він був демократом і рішуче жадав уступлення італійського короля, який допустив до панування фашизму в Італії. Сфорца був італійським патріотом і домагався озброєння Італії після другої світової війни, щоб і його батьківщина могла бути рівноправна з іншими европейськими державами. Державний секретар Ачесон заявив після смерти Сфорци, що всі ті, які мали честь співпрацювати з Небіжчиком, будуть глибоко відчувати його брак, бо Сфорца „був великим державним мужем", який служив не тільки Італії, але й Европі та всьому світові.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Недільне видання:			
На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙВАЖЛИВІША ВИБОРЧА ПРОБЛЕМА

Справа визволення поневолених Москвою народів стає „каменем преткновення" обох головних політичних партій.

Ми вже згадували, як президент Труман заатакував в своїй промові, виголошеній в Паркенсбурґ, Республіканську партію за „дешеву політику", обраховану на виборчі голоси. Це відносилося до тої частини промови ген. Айзенгавера, виголошеної до Американського Леґіону, в якій була порушена справа остаточного визволення загарбаних Кремлем країн, а теж підтримки різних підпільних рухів, повстань тощо. На закиди президента Трумана відповів негайно політичний дорадник ген. Айзенгавера, яким є Джан Фостер Доллес, себто той самий, що — як республіканець — був довший час подібним дорадником департаменту стейту.

Доллес дає спершу до зрозуміння, що Трумановi відповість в одній з найближчих промов сам Айзенгавер. Можна припускати, що Доллес поспішився скласти свою заяву з такої простої причини, що справа визволення сателітських країн та підтримування Америкою революційних та підпільних рухів в країнах під совєтською владою, як тільки про неї заговорив ген. Айзенгавер, набрала відразу широкого розголосу, в Америці, Совєтах та всюди в світі.

Доллес вважає „абсурдом" приписувати ген. Айзенгаверові, що він намагається накликати до „загальних повстань неозброєних невільників", щоб таким чином повалити владу Кремлю, як про це говорив Труман та що мусіло б спричинити третю світову війну і то „атомову". Доллес переконаний, що ген. Айзенгавер говорив про „мирні засоби", які можуть спричинити великі переміни в Совєтах, доказом чого може бути хоч би комуністична Югославія. „Краще довіряти людині, що виграла мир, ніж тому, що його програв", каже Доллес, під чим треба розуміти Трумана, як того, що програв мир, а ген. Айзенгавера, що його виграв і знає, як його втримати. Вживати „нових способів" для ослаблення агресивних замірів кремлівських деспотів, не значить спричинити „атомову війну", каже Доллес.

Про ці „нові способи" заговорить ще раз цілком певно й ген. Айзенгавер, бо вже нині ясно, що це буде для американців найголовніша проблема у виборчій аґітації. Для прикладу, як ці речі вони розуміють, можна навести „Шікаґо Сондей Сон-Таймс" (з 31 серпня 1952), де проблемі визволення поневолених Кремлем країн присвячено довшу редакційну статтю. В ній, на самому початку, зацитовано англійський „Менчестер Ґардіен", який прямо заляканий заявою ген. Айзенгавера про визволення. Бодай не треба такої „делікатної" справи ставити так голосно й явно, пише часопис, як це зробив ген. Айзенгавер. Шікаґовська газета підкреслює, що тут мова про мирну акцію, обраховану на довгу мету і саме в такому розумінні Конґрес призначив сто мільйонів долярів на допомогу втікачам з Совєтів та різним противсовєтським рухам. Як можуть Совєти підпирати у всіх країнах проти-американські рухи, то чому — пише часопис — не мала б робити те саме Америка в відношенні до Совєтів. Замітне ще те, що часопис покликається на проф. Льва Добрянського, голову Українського Конґресового Комітету, і пише, що він ще в місяці лютім ясно виложив „психологічну стратегію" та те, на що саме треба вжити згадані сто мільйонів долярів. Покійний сенатор Брайен МекМегон, демократ з Конетикат, пише часопис, зараз постарався, щоб ця промова проф. Добрянського була поміщена в Конґресовім Рекорді, бо вважав її дуже важливою.

Немає сумніву, що впродовж вересня і жовтня ще почуємо багато на цю тему, так, що за якийсь час матимемо доволі ясний погляд щодо загальної американської опінії в справі визволення загарбаних Москвою країн.

Комуністичне просякання

(Лист з Лондону)

Англія ще не дійшла до розшукування „проти-британської діяльности", як це робить Америка в боротьбі проти „анти-американської діяльности". Був час, коли цю небезпеку легковажено на цім „безпечнім острові". Але факти показують, що з кожним роком техніка комуністичного розкладу в чужих країнах поліпшується, і кожна держава, що не хоче стати жертвою Москви, мусить шукати способів оборони перед цим світовим лихом.

В Англії комуністична партія ніколи не була масовою організацією. Англієць ставиться з недовір'ям до всього привезеного з чужини. Він вірить у свій здоровий розум і не хоче позичати рецептів на „ощасливлення народу" з-за кордону. Окрім того, кожному ясно, що компартія в Англії живе коштом Москви. Така організація не може мати довір'я в Англії. Знаючи цю психологію населення Британії, комуністи уживають тут іншої тактики, особливо від II Світової Війни: вони посилають своїх вишколених аґентів до інших партій з наказом — ховати свої комуністичні переконання, але діяти згідно з директивами компартії. Комуністи знають, що їх, як аґентів Москви, не послухають: але як „чесних діячів трейд-юніонів", як „порядних кооператорів" або як „прихильників миру" люди можуть послухати.

Завдяки цілій сітці цих комуністичних аґентів, „овець у вовчій шкурі" в різних політичних, культурних, гуманітарних і професійних організаціях Британії діють впливи Москви. Москва не поспішає в свойму поході до панування над світом. Все дістається помалу, але систематично, щоб всадити аґентів на різні становища і робити через них те, що бажано. Москва старається всюди в організованім житті Британії викликати безладдя, хаос.

Компартія має в кожній країні своїх найвірніших союзників: це — глупота і байдужість. Глупота велить нерозсудним людям некритично голосувати за резолюціями, які вносять спритні комуністичні аґенти, що поналазили в різні відділи робітничих професійних союзів у Британії. Ці аґенти, звичайно, критикують не досить „робітничу" політику Британської Партії Праці і вносять свої резолюції на сходинах членів професійних союзів. Тому що значна частина членів професійних союзів бере в них участь пасивно (платить членські внески, на сходини рідко з'являється і на сходинах не бере участи в дискусіях), комуністам удається деколи провести свої „революційні" резолюції.

Комуністичні аґенти особливу увагу звертають на міжнародну політику Англії. Тому, за директивами Москви, вони намагаються розбити спротив населення Британії комуністичній аґресії. Їх кличі такого сорту:

„Оборона незалежности Англії від Америки" (це звучить дуже „патріотично", оскільки в Британії є великі американські літунські площі і вояки навіть з родинами. На ці площі вступ заборонений британським громадянам, тільки американські військові мають туди доступ); відкликання англійського війська з Кореї, що проливає там свою кров за „американських імперіялістів"; передача острова Формози комуністичному Китаєві; допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй; заборона озброєння Західної Німеччини та Японії.

Комітети комуністів творять місцеві організації „оборони миру" і до них заманюють наївних жінок, що турбуються за долю своїх рідних, які воюють в Кореї, в Малаї та в інших країнах, загрожених комуністичними силами. Комуністи, як і в цілім світі, переконані, що „на їх вік дурнів вистачить". Тому вони пробують доказувати, що в Кореї були аґресорами не комуністи, а мовляв, „американські імперіялісти". Ця тактика приводить деколи до того, що наївні люди голосують за подібними „мировими" резолюціями.

Комуністична інфільтрація була помітна в британськім робітничім русі особливо перед черговим Конґресом Партії Праці, що тепер радить. До цього Конґресу приготовано різні проєкти резолюцій. Між тими резолюціями є такі, про які можна сказати, що вони продиктовані аґентами Москви тим невинним рядовим членам партії, які на своїх сходинах наївно голосували за пропозиції замаскованих комуністів.

Небезпеку комуністичної інфільтрації відчувають громадяни Британії різних напрямків. Для оборони перед цією „внутрішньою інвазією" Москви діють різні товариства. Між цими є нова організація, що складається з діячів різних партій, під назвою „Каммон Коз" (Спільна справа), на чолі з членом парляменту лордом Малколмом Гемілтоном. Ця організація вимагає енерґійної чистки державного апарату від прихованих комуністичних аґентів. Посолка від Партії Праці в парляменті Бессі Брадок, яка сама до 1924 р. належала до комуністичної партії, описала якраз тепер підкопну роботу комуністів у рядах Партії Праці в лондонському „Дейлі Геральд". Як бувша активна комуністка вона знає всю підступну гру Москви з робітничим ідеалізмом вільних країн світу і попереджає, що перемога комунізму в Англії була б кінцем свободи і добробуту для працюючих мас цієї країни.

Д. Б.

Іван Кедрин

Федераційні непорозуміння

Про федерацію чути щораз частіше. Сердиті на Европу американці, що все лихо постійного кипіння в Европі добачують в поділі її на безліч окремих суверенних, суперницьких і посварених держав і державок, бачать спасіння Европи і світу, коли б Европа „зфедерувалась". На прощання з Европою, ген. Д. Айзенгавер, одверто поручав у своїй промові в Римі федераційну єдність, як необхідний засіб оборони перед Совєтами. При всій своїй обережності формулювати своє становище до будучого вигляду Сходу Европи після упадку Совєтів, американські державні чинники недвозначно виявляють свої симпатії до таких федераційних ідей, які не помножували б скількости нинішніх европейських державних творів, а радше поменшували їх. Ідучи по лінії цих американських тенденцій, зручна московсько-еміґрантська пропаґанда орудує гаслом федерації, як щитом проти закидів старо-московського імперіялізму. Московський („русский") нарід, мовляв, не бажає собі нікого на майбутнє поневолювати. Навпаки, всі народи, що перебувають тепер в межах Совєтів, мають змогу бути рівними і вольними у спільній федерації. Польські еміґрантські політики, самі гостро виступаючи проти тих федераційно-московських концепцій, як проти нової вивіски старого імперіялізму, самі точно повторюють ту саму методу: орудуймо, мовляв, широкими категоріями, а не товчімся в межах передвоєнної політичної географії. І такою широкою категорією думки є в них концепція — федерації, чи то лише польсько-української чи включно з литовцями і білорусами, а може й балтійськими народами і чехами, чи аж по Еґейське і Середземне море („Мєндзиморже").

Автор цих рядків не має найменшого бажання вдаватися в теоретичну дискусію на тему, що таке федерація, тим паче, що на сторінках „Свободи" був вже на цю тему добрий десяток статтей. Бажанням цих рядків є тільки вказати на вічне непорозуміння з оцим федераційним терміном і на пору закінчити цю безплідну забаву. Не маємо найменших сумнівів у щирість американських інтенцій, яким напевно не залежить на поневоленні будь-якого народу будь-яким народом та які напевно здають собі справу, що третя світова війна не може закінчитися створенням нових вогнищ кипіння і наступних вибухів. Не можна згори генералізувати, що **всі** московські еміґранти і **всі** польські діячі, які поворять про федерацію, думають лише про поневолення, бо це значило б, що ми згори виключаємо, що серед одних і других є одиниці із дійсно демократичним світоглядом. Ми не можемо теж ані легковажити собі силу і значення ЗДА у формуванні майбутнього політичного обличчя Европи, ані теж ставати доктринерами якоїнебудь одної тільки устроєвої державницької форми. Очевидно, саме слово „федерація" у нас **страшенне непопулярне**: Польща скомпромітувала його прегарною у теорії та ганебною у практиці федераційною концепцією Ягайлонів, що перетворила в глум над свободою гасло „за нашу і вашу свободу". Росія скомпромітувала термін „федерація" псевдофедеративною угодою Тимчасового Уряду з **Генеральним Секретаріятом** Центр. Ради (II Універсал) і всією „федераційною" практикою Совєтів. Крім цього, повну правду казав польський поет Лободовський на сторінках паризької „Культури", що нарід, який ще не „вижився" у власній державі, тужить за тією державою і не хоче міняти її на ніякі федераційні комбінації.

У висліді ми маємо заворожене коло і не тільки неясну, але навіть непристойну ситуацію: Американці говорять про федерацію щиро, з найблагороднішими інтенціями, Російська еміґрація в масі не уявляє собі майбутньої федерації інакше, як „єдінство", а потім, очевидно, супремацію „старшого брата". Польські діячі або, як сказано вже, наслідують тактику Керенщини, або — зовсім не уявляють собі, як властиво мала би виглядати така, пропонована ними, федерація. Українці ж (та може ще більше — литовці й білоруси) взагалі не хочуть слухати про федерацію, даючи цим в руки своїх противників арґумент доктринерства, політичної незрілости і незрозуміння „історичної конечности", яка ніби торощить стовпи на кордонах суверенних держав та примушує їх шукати інших, і то акуратно федераційних форм життя і співжиття.

Таку ситуацію ми назвали неясною, бо ані американці не знають, чому ми властиво боремося проти федерації, що її „дають" нам майбутні правителі майбутньої Росії, ані ми не можемо відповісти їм на це переконливими арґументами, бо арґумент про брак довір'я з уваги на далеке минуле не переконує політиків народу, в якому переважає практицизм й формування **нинішнього** дня, без уваги на всякі минулі сентименти. Непристойною ця ситуація є тому, бо в ній маса нещирости чи простого забріхання. А вся шекспірівська „комедія помилок" полягає тут у тому, що ніхто з проєктодавців і пропаґаторів федерації не говорить: як він властиво уявляє собі таку федерацію?! Ми не чули досі ніодної такої конкретизації, ніодного такого ясного і виразного проєкту, що в ньому Україна мала би бути „зфедерована". З ким, як, за якими практичними принципами, за якою конституцією?!

Поляки в безумовній своїй нинішній більшості признають бодай в принципі право українців на свою власну державність і висловлюються (в 4-ох стінах і в 4 очі) за такою державністю, але — говорячи в приватних розмовах про федерацію, ковтають проблему Західної України, включаючи її одночасно в свою окрему платформу — ненарушности кордонів з 1939 року. Діячі російського СОНР-у, галасливіші у пропаґанді федерації, не тільки теж не виходять поза межі того маґічного слова, але демаскують себе і дискредитують себе, виключаючи державницьку самостійність народів із СССР та допускаючи **тільки** федерацію значить: або погодишся „бути зфедерованим", або ми тебе і так знову баґнетами „зфедеруємо".

Здається, що найкраще нам не вдаватися в теоретичні спори на тему родів федерації і її розуміння різними її теоретиками міжнародного та державного права. Теоретичні дискусії це нещастя практичної політики. Тому пора, здається, настала, щоб на кожний натяк про федерацію відповідати запитом: Про яку федерацію мова? Як ви уявляєте собі федерацію з Україною та якою Україною? Який конкретний плян федерації?! Нам здається, що — знаючи наших історичних сусідів, найлегше припинити їхній федераційний красномовний загал, коли примусимо їх скінчити з балаканиною та представляти такий конкретний устроєвий плян, який не був би ані вивіскою на показ, ані наслідуванням яґайлонської Люблинської унії, ані Переяславського пакту (який, зрештою, не мав на увазі федерації у нинішньому розумінні державного устрою), ані тим паче нинішньої „найдемократичнішої у світі" конституції СССР, себто, давав би одночасно тверді й абсолютно певні ґарантії проти орудування блефом та проти ламання договорів. Здається, що ми не знайдемо кращого арґументу за українською суверенною державністю перед чужомовним світом, як відповіді на наш запит про конкретний зміст і форми федераційних суґестій.

ВЕЛИЧАВІ УКРАЇНСЬКІ МАНІФЕСТАЦІЇ В БРАЗИЛІЇ

25 тисяч українців вітало свого першого єпископа

(Надіслане з Бразилії)

Недавно іменований перший єпископ для українців-католиків Бразилії, кардинал Дон Жайме де Баррос Камара, архиєпископ Ріо-де-Жанейро і член Східньої Конґреґації, відвідав в днях 16-24 серпня ц. р. головні українські центри в провінціях Парани і Санта Катарина. Ці відвідини викликали незвичайно широкий відгомін, як серед української громади, так і в бразилійських урядових та громадських колах. Один з куритибських щоденників відмітив, що це нечуваний факт в історії, щоб найвищий достойник бразилійської католицької Церкви відбував пастирську візиту по звичайних колоніях вірних. Цей пресовий голос був до деякої міри висловом думок, чи радше здивування, офіційних і громадських бразилійських чинників, яким важко зрозуміти мотиви створення окремого Ординаріяту для українців та причини особливої опіки над ними з боку їх високопоставленого Ординарія.

Згідно з програмою пастирської візити, кардинал Дон Жайме Камара в асисті генерального вікарія для українців, Всв. о. Климентія Прийми, та окремого представника губернатора Парани, відвідав по черзі такі українські осередки: Понта Ґросса, Прудентопіль, Пітанґа, Іваі, Іраті, Ребоусас, Ріо Азул, Малет, Дорізон, Павло Фронтіль, Вера Ґварані, Уніон-да-Віторія, Ірасема і Куритиба. В кожному з цих осередків українське населення під проводом своїх душпастирів, як теж репрезентантів місцевої державної і муніципальної влади та бразилійської Церкви, масово і спонтанно вітало свого високого Гостя. Найбільш величаво і імпозантно відбувся прийом в найстаршому і найчисельнішому **українському** центрі — в місті Прудентополі, осідку оо. Василіян, де понад 6 тисяч українців зустрічало свого першого Владику і 2,150 вірних приступило до св. Причастя, під час Служби Божої. За загальним підрахунком у цих релігійно-національних манифестаціях в честь кардинала Дон Жайме Камара приймало участь понад 25 тисяч українців. Як підкреслила **бразилійська** преса, відвідини першого ординарія українців-католиків у Бразилії були „правдивим тріюмфом і багато причинилися до зміцнення глибокої релігійности українського народу". На закінчення цих відвідин українська громада міста Куритиби влаштувала в честь Гостя великий концерт українських церковних і національних пісень в дні 24 серпня, який щодо успіху і враження перейшов всі можливі сподівання. На концерт явилися, крім самого гостя, губернатор Парани і поодинокі члени паранського уряду, численне латинське духовенство з куритибським архиєпископом на чолі, представники військової влади, репрезентації шкіл, релігійно-виховних інститутів і різних товариств та інші запрошені особи — в загальному числі коло 1,200 людей. Того самого дня уряд Парани приймав кардинала Дон Жайме Камара, репрезентацію українського духовенства і української громади окремим обідом. При цій нагоді гість-кардинал від себе і іменем українців подякував губернаторові і урядові за підтримку і прихильну поставу під час його пастирської візити по українських центрах.

Найбільше замітною і найбільше цікавою сторінкою відвідин кардинала Дон Жайме Камара були його прилюдні виступи як ординарія для українців у Бразилії. Провідною думкою його привітів, промов і проповідей було вияснити не так українським слухачам, а радше офіційним і церковним бразилійським чинникам причини створення окремого Ординаріяту для вірних східнього обряду в Бразилії та його значення з погляду цілої католицької Церкви, а не одної держави. В своїй арґументації він наводив численні приклади існування і толерування різних обрядів в самій латинській Церкві. Зупиняючись над справою Української Католицької Церкви, він підкреслив конечність і потребу особливої опіки над нею в теперішніх переломових часах, коли цю Церкву знищено на її рідних землях. Неоднократно він покликувався на західню Европу, Америку і Канаду, де українці також мають своїх окремих єпископів. Свою арґументацію кінчив кардинал Дон Жайме знаменним висловом папи Венедикта XIV, що „щоб усі були католиками, не є конечне, щоб усі стали латинниками". Знамениті були також виступи кардинала з обороною українського обряду, української мови та українських традицій. Бразилієць українського роду, який зберігає свій матірній обряд, свою мову і свою традицію, — говорив він — не може бути гіршим патріотом від кожного іншого громадянина бразилійського походження". Говорячи під адресою українських слухачів взагалі, Дон Жайме Камара часто підкреслював, що створення Ординаріяту для українців-католиків у Бразилії є черговим історичним доказом, що Рим не думає і не хоче латинізувати тих же українців і що цей факт повинні мати на увазі православні християни. В своїй проповіді в Куритибі порушив він також питання, чому вибір особи ординарія для

(Закінчення на стор. 3-ій)

Галина Лащенко

КОЛИ ВІДГОМОНІЛА ВІЙНА

(1)

Цісі весни в Ню Йорку відбулася мистецька вистава. Серед багатьох творів малярства, скульптури і графіки, мою увагу звернули дві невеличкі картини. Від них повіяло Україною, чимось рідним. Я розшукала в каталогу ім'я маляра. Там стояло: Микола Жеваго. Я знала цю людину. Тоді я підійшла до голови Клюбу і запитала його, чи ці картини продаються?

— „Вже кілька людей питали мене те саме", сказав він. „Ні, ці картини не продаються. Це моя власність".

Я вертала з мистецької вистави під враженням ніби зустрічі з покійним малярем. Пригадались Німеччина, перші повоєнні роки і моє Ді-Півське життя.

Містечко над річкою Енц

Восени 1946-го року мій чоловік дістав посаду лікаря в туберкульозній санаторії для Ді-Пі при місії ватиканській. Це було типове німецьмістечко в двох годинах їзди від Штутґарту: на горі старовинний замок а в долині біля вузької річки Енц мале містечко з чистенькими будинками, з яких деякі були таки старі — з прибудовами, якимись сходами, горицями, бальконами і подвір'ями — що носили на собі печать середньовіччя. Не лишався забутим ні один клаптик землі, ні один кущ. Ці рожеві кущі шипшини, що тулилися до стін, щоліта ніби відмолоджували старі будинки і надавали їм вигляд тепла і родинної ідилії. І, здавалось, що відчиняться двері, і на порозі в чистім фартушку з'явиться Гретхен, що господарить в своїй скромній та не убогій хаті.

„А вранці над цебром
[з білизною стою;
А потім на базар, на кухню
[за хвилинку,
І так що дня не маєш
[відпочинку."
(Гете „Фауст")

Десь там були великі міста, рух, і постійні зміни, та містечко притулилось під горою і мало свої турботи і радощі. Про ці турботи і радощі гуторили щоранку біля середньовічної криниці на міській площі файгінґенські гаузфрау і після таких гутірок вони скорше, як газета, приносили до дому найсвіжіші новини.

Площа була серцем містечка, а радниця її розумом, бо вирішались там справи може не в такому маштабі, та не менш поважні, як в парляменті. А навколо площі розташувались більші крамниці, кондиторська, кавярня і ресторан. Дивіться, і ми, мовляв, люди!

Містечко мало щастя. В другій світовій війні ані одна бомба в нього не трапила: його не помітили. Та не обминули його інші нещастя. Країну іберменшів завоювали аліянти. І збігом якихось договорів і нарад Файнґен-Енц опинилось під владою американців. Окупанти не дуже гнобили населення але ображеним німцям і це здавалось занадто. Та вони мали велику втіху: вірили, що фюрер живе і в слушний час до них прийде! Вірили, що тоді буде „кріґ" і вони покажуть світові, хто вони є. Але то ще має бути а поки треба чекати й терпіти. Мусить бути „ґедульд"! Перше повоєнне нещастя були німецькі утікачі, що, як ті цигани, примандрували десь аж з Судетів в ці околиці. На краю містечка вони збудували собі бараки і замість того, щоб тихо там сидіти, весь час про себе нагадували. І весь час щось вимагали! А передусім їжу і одяг!!

Там, де кінчалося містечко і тягнулися поля і вітри сміливіше співали свої пісні, там на горбу розкинулась санаторія. Але санаторію відібрали американці. Містечко стривожилось і всі розмови кружляли навколо одного: кому віддадуть санаторію? То казали, що там будуть стояти якісь військові частини і, чуючи ці розмови, тріпотіли від задоволення дівочі серця. А що це будуть американські вояки? Ну, що ж, вояки всі однакові. Зрештою здавна відомо, що з усіх богів Марс мав завжди найбільше щастя а тут ще доляровий! Та привабна чутка розвіялась, як дим. До санаторії мали привезти старих інвалідів. Це вже було зовсім не привабно, навіть нецікаво про це слухати. Знову ж казали, що з санаторії зроблять божевільний дім. Це вже було страшно. Там же ж нема ані паркана і на вікнах ґратів. Потім якийсь час дім стояв мертвий, порожній, аж нарешті — сталося! З солідного німецького шпиталю зробили туберкульозну санаторію — для Ді-Пі. Але що таке ці Ді-Пі? Кажуть втікачі. Німецькі? Ні, гірше, якісь чужинці та ще з бацілами!

II

Життя за мурами

Прочитавши такий заголовок хто-небудь подумає, що я описую тут життя в'язничне, та це була б помилка. Бо описую я життя туберкульозної санаторії і її мешканців. В таких санаторіях хворі живуть місяцями, часто роками, звикають один до одного, до лікарів, сестер. Кожна невеличка подія, непомітна десь у великому місті, в такій санаторії обговорюється, є „подією". І тут в цих стінах, майже ізолюючих від широкого потоку світових безперервних змін і сенсацій, кипить своє життя, більш палке, напружене, ніж здається на перший погляд. В санаторії лунало кілька мов: польська, литовська, естонська, жидівська і українська. Часом долітало одно-друге чеське чи російське слово. В санаторії був рух, наче туди приїхали не лікуватись а балювати. На дитячім відділі був вічний вереск малих дітей і польська сестра Тереза метушилась від одного до другого ліжечка. Ах, вона дуже багато серця віддавала цим бахурам! Хіба часом, як вереск був надто настирливий, давала то тому то другому стусана. А в неділю причепурена носила по цілому шпиталю найгарнішу дитину — малу україночку Любку. Та коли УНРРА привезла дитячі одяги, найліпше пальто дістала таки не Любка, бо „шкода для української дитини таку гарну річ!"

Їдальня, де стравувались лікарі і сестри, була гарно умебльована кімната, зі шклянною верандою, що виходила в сад. Стіл завжди вкривала сніжно-біла скатертина, з маленьким, як пелюстки рож, серветками, в вазах тішили зір з смаком підібрані квіти. Навколо другого низького стола стояла канапа і м'які, вигідні крісла. Там по вечері пили каву, курили й балакали. Власне балакав найбільше головний лікар, поляк доктор X. Як всі люди, що мають дар слова, він говорити любив. Та найбільше оповідав про той час, як був в'язнем концентраційного табору в Дахау. Тяжкі сцени в'язничного життя, знущання над гідністю людини, катування ні в чім неповинних людей, як кошмар проходили перед нашими очима. І це ж було так недавно, яких два роки тому. Доктор оповідав по-польськи і тому не всі його розуміли. Щебетливі француженки, сестри-жалібниці Одетт, Ані і Сімонн, нудились і по каві відразу відходили. Лишались доктор X. його наречена, фармацевтка Янда, її мати, сестра Тереза, доктор Z., родом естонець, мій чоловік і я.

(Продовження буде)

Л. І.

СТАРИЙ І НОВИЙ СТАТУТ КОМПАРТІЇ В СРСР

(3)

В розділі про „внутрішню партійну демократію" знову, як і в статуті 1939 року, згадано, що „провідною засадою організаційної структури партії є демократичний централізм".

Але всі зміни запропоновані в проекті статуту 1952 р. зводяться до того, щоб обмежити „демократичність" і збільшити „централізм", хоч то зафіксувати офіційно в статуті те централістичні зміни в управлінні партією, які зроблено за останніх 13 років.

Для того, щоб стягнути міцніше партійні маси та збільшити владу і повновласть вищих партійних органів, як Облпартком, Крайпартком та ЦК компартії Союзних республік, зроблено інші зміни в статуті, але всі вони зроблені так, щоб центральна влада ЦЕКА КПСС лишалася над ними в усій її повноті.

Одним із перших змін, є викинення пунктів про скликання Всесоюзних парткоференцій, який було вставлено в статут 1939 року. Терміни скликання партз'їздів в статуті 1939 року — був конгрес три роки, а не менш як раз на рік мала бути скликана Всесоюзна конференція компартії. Вона мала бути скликана „для обговорення нагальних проблем партійної політики".

В проекті статуту 1952 р., партійні з'їзди мають скликатися раз у чотири роки, а про скликання раз на рік Всесоюзних конференцій вже нема й згадки. Таким чином обраний раз ЦЕКА КПСС протягом чотирьох років законно має повну владу над партією і країною і не має навіть номінального обов'язку відповідати за свою працю перед партійними масами протягом своєї каденції. Це одверто сказано в статуті: „Центральний Комітет Компартії Советського Союзу в інтервалах між партз'їздами, контролює всю роботу партії".

Другим правом Всесоюзної конференції, за статутом 1939 року, було „заміняти членів ЦК ВКП(б) з-поміж кандидатів у члени ЦЕКА, що були вибрані на партз'їзді, а на їх місце вибирає відповідну кількість нових кандидатів. Постанови Всесоюзної конференції мають бути затверджені ЦК ВКП(б), за винятком постанов про заміну членів та вибори нових членів і кандидатів до ЦЕКА". (п. 44).

Статут 1952 року висловлює просто: „викличені члени ЦЕКА КПСС автоматично заміняються кандидатами в члени ЦК в порядку установленому з'їздом підчас виборів кандидатів у члени ЦК." (п. 12).

Таким чином, які б не були зміни ЦК протягом його каденції, склад його не може поповнюватись новими членами, обраними на Всесоюзній конференції, якто було пропоновано в статуті 1939 р., а тільки в межах тої кількости кандидатів, яку обрано на попередньому з'їзді. Отже, коли б внутрішня боротьба знову струснула партією „як то було в 30-х роках, внаслідок чого і було на всякий випадок дано Всесоюзній конфедерації право вибирати „нових членів і кандидатів", — то тепер члени ЦЕКА не мають тієї загрози: вони можуть гризтися всередині, як вовки, а переможці, усунувши своїх ворогів, однаково лишаються повноправним ЦЕКА, не потребуючи звертатися до партійної маси за ухвалою їх становища чи доповнення новими членами, хоч би кількість кандидатів була вже вичерпана.

Далі характерно, що нема жадного слова про те, що робити у випадку виключення члена новоствореної Президії ЦК КПСС. Правда, логічно, президія є ніби частиною ЦЕКА і тому мала б підлягати тим самим правилам, що стосуються членів ЦЕКА. Але з другого боку, в п. 34 проекту статуту 1952 р. сказано: „Центральний Комітет КПСС організує президію для контролі над роботою Центрального Комітету між пленумами його та перевірки виконання партійних постанов та підбору кадрів".

Отже, Президія, хоч і „організована" ЦЕКА, в той же час має вищі функції контролю над самим ЦЕКА КПСС, — таким чином, офіційно обумовлено, що Президія може скритикувати ЦЕКА за невиконання постанов чи помилки у підборі кадрів, — і така критика може призвести до виключення членів ЦК, але за членами ЦК права на критику Президії ніде не установлено. Пленуми ЦК також відсунуто на довший час: в 1939 році було обов'язково скликати пленум ЦК не менш як раз у чотири місяці, а проєкт пропонує раз на 6 місяців.

Далі, в проекті статуту 1952 року зовсім нема злобно-переляканих пунктів 72 та 74 з статуту 1939 року, які звучали так: 72. „Утримання єдности партії, нещадні заходи проти найменших спроб двурушництва, фракційної боротьби чи розколу та дотримування державної та партійної дисципліни є першим обов'язком всіх членів партії та всіх парт. організацій".

74. „У випадках порушення партійної та державної дисципліни чи ревізіонізму, чи двурушництва, чи фракційності з боку члена ЦЕКА ВКП (б), ЦК має право виключити його з членів ЦК ВКП (б) і, як скрайній захід, — з членів партії... мусить бути скликаний пленарного засідання ЦК ВКП (б), на яке мають бути запрошені всі кандидати ЦК. Якщо більшість у дві третини таких загальних зборів найбільш відповідальних керівників партії визнає необхідним виключити члена ЦК ВКП(б) з ЦК із партії, то це виконується негайно".

Як бачимо, тут ще чути відгуки внітрішньо-партійної боротьби Сталіна проти старих большевиків - опозиціонерів, і до певної міри є виправдання виключення членів ЦК („дві третини загальних зборів найбільш відповідальних керівників партії"). В статуті 1952 р. купка партійних володарів уже не турбується надто виключенням члена ЦК з партії, це стає звичайною процедурою, над якою не варт довго зупинятися. Всі згадки про двурушництво, фракційну боротьбу, розкол чи ревізіонізм — також вилучено, бо, очевидно, про них не може бути і мови. Обов'язок підтримувати єдність партії перенесено у відповідні пункти про обов'язки члена партії, а про такий самий обов'язок партерганізацій навіть не згадано, очевидно, вважаючи, що з боку цілих організацій ЦК може не боятися жадного двурушництва.

(Продовження буде).

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА

Европейці часто нарікають, що ніби то американська закордонна політика дуже мінлива. Вони пам'ятають, що після Першої Світової війни Злучені Держави відмовились від мирового договору, запропонованого президентом Вільсоном і не хотіли підтримати Лігу Націй. Вони пам'ятають також, що після Другої Світової війни ця негайно провела демобілізацію і забрали своє військо з фронту. Вони бояться, і очевидно не без підстави, що недалекі вибори і зміна адміністрації може змінити американську закордонну політику і ослабити свою ролю провідника в обороні вільного світу проти агресії.

Справа ця справді дуже важлива. Але хід нарад національних двох національних передвиборчих конвенцій ясно показує, що Америка готує себе знову до тривалої провідної ролі і що ізоляціонізм не передбачається в нашій політиці. Пишучи листи за кордон своїм друзям і рідним, ви можете запевнити їх, що номінація генерала Айзенгавера та губернатора Стівенсона свідчить про дальше змінення Західнього Фронту.

Погляди генерала Айзенгавера, республіканця, щодо европейських справ ясні. Він сказав недавно: „НАТО та економічна допомога Европі є дуже важливий фактор у боротьбі проти комунізму". Генерал Айзенгавер довгий час стояв на чолі боротьби за об'єднання західних націй. Він часто висловлював надію, що економічна рівновага необхідна для воєнної потужности, а це найголовніша вимога часу.

Погляди демократичного представника, губернатора Стівенсона менш відомі. Недавно він висловився так: „Продовження нашої повоєнної політики боротьби проти советських домагань є найкраща і єдина запорука безпеки і миру. Погляди генерала Айзенгавера для всіх цілком ясні. І з з ними цілком погоджуюсь".

Европа може цілком спокійно чекати наших майбутніх виборів. Американська преса, зокрема Ню Йорк Таймс, підсумовуючи передвиборчу кампанію, писала: „Кампанія Стівенсона та Айзенгавера свідчить про наше довір'я до нашого уряду і його популярність в народі". Газета Лондон Таймс пише: „Дві американські провідні політичні партії виставили своїх найкращих представників. Чого ще можуть бажати виборці, коли прийде час для них зробити свій вибір".

Це як раз добра тема для листа за кордон. Америка завдяки своїй конвенційній системі, виставила на вибір серед народу двох видатних людей. Котрийсь з них буде нашим проводирем на майбутні чотири роки. Обидва вони, хоч мають деякі розходження щодо внутрішньої нашої політики, цілком згідні між собою в розумінні американської політики закордонної. Вони обидва обіцяють продовжувати очолювання оборони вільного світу проти агресивних сил.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Стейтовий Комітет Українських Республіканців у Мішіґені.

Д-р Стефан В. Мамчур, професор Вейн Університету, дав почин до створення Українського Республіканського Комітету Стейту Мішіґен в цілі скоординування акції українських республіканців в цьому стейті.

Д-р Мамчур є мішіґанським стейтовим директором української секції при відділі Етнічного Походження Республіканського Красового Комітету.

Створення Українського Республіканського Стейтового Комітету, якого на терені Мішіґену до цієї пори ще не було, є безперечно поважним кроком в напрямі осягнення признання для українців у сферах стейтової і красної Республіканської Партії. Рівночасно створення такого комітету має теж значення в напрямі здобуття впливів у сферах Республіканської Партії та її піддержки для українців у боротьбі за визволення зпід московсько - большевицької неволі.

Загальні основуючі збори, на яких буде вибрана управа комітету, мали відбутися в суботу, 23 серпня ц. р. в залі Українського Народного Дому при Мартін і Мішіґен вул. в годині 8 вечора.

На основуючі збори були запрошені по двох делегатів місцевих українських товариств і клюбів, як теж поодинокі громадяни українського роду з Дітройту й других міст стейту Мішіґан.

М. Ш.

Бофало, Н. Й.

Створено Торговельну Спілку

30 серпня ц. р. у м. Бофало, українці відзначили ще один факт своєї єдности: був це день відкриття першу крамницю харчових товарів торговельної спілки „Славута", що була заснована членами Українського Народного Союзу як зі старої так і нової іміграції.

До спілки „Славута" належать українці з усіх земель нашої Батьківщини, різних віровизнань та політичних переконань, але у своїй праці всі однозгідно керуються одним бажанням, а саме: — через єдність добитися ліпшого стану як особистого так і загально-національного.

У своїй праці Спілка має за взірець свій Український Народний Союз, що з малих починів став потужною організацією, з якою числяться і люди, серед яких ми живемо, а це все полегшує виконання нашої основної мети — побачити свою Батьківщину вільною та незалежною державою.

Володимир Дзюба.

Клівленд, Огайо

Академія в честь сл. п. Олега Кандиби - Ольжича.

Дня 15 червня Академічна громада „Зарево" влаштувала святочну академію в честь сл. п. д-ра Олега Кандиби-Ольжича, замордованого німецьким Гештапом у концентраційному таборі в Саксенгавзені. В полудне цього ж дня відправлено панахиду в обидвох українських церквах, а ввечорі відбулася святочна академія.

Свято відкрив член місцевої клітини „Зарева" д-р О. Наклович доповіддю, в якій накреслив геройський шлях великого революціонера, поета й науковця д-ра Олега Кандиби - Ольжича. Мистецьку частину започаткував багатонадійний піяніст п. Юрій Олійник „Етюдом Е-дур" В. Косенка й „Сонатою д-моль" Бетовена. Відтак п-на Марта Вігун дуже гарно віддеклямувала поезію Б. Лепкого „На могилах героїв". Зворушливі і повні глибокого змісту слова вірша зворушили не тільки слухачів, але також декляматорку, яка переживала те, що виголошувала. Другою з черги деклямацією був вірш Р. Завадовича п. з. „Герой України", який виголосила п. Люба Боднар. Завдяки особливим здібностям і добрій техніці, п. Люба Боднар вибивається на передове місце в декляматорській ділянці. Вокальну частину гарно виконав, відомий із своїх успішних виступів, соліст барітон д-р Володимир Боднар. У його програмі були пісні: Гнатишина „Жита" і Лисенка „Ой Дніпре, мій Дніпре".

Цілість академії стояла на високому рівні, за що і признання належиться всім виконавцям. Окреме признання складти слід інж. Тарасові Козбурові за мистецьке оформлення сцени.

Петро Мирний.

РЕЄСТРАЦІЯ ОХОЧИХ ПРИЇХАТИ ДО АМЕРИКИ

Інформація одержана від американських консулятів з Европі про осіб, що бажають приїхати до Америки на передповнену квоту, показує, що за загальне число імігрантів в 61,378 річно, на першого листопада 1951 року було зареєстровано 773,465 осіб. З них 13,760 осіб було вже таких, що пройшли комісії і були кваліфіковані такими, що мають дістати візи, коли буде змога їм ці візи видати. Решта 759,705 осіб було зареєстровані, як майбутні імігранти, але ще не приходили комісії.

Це не значить, що всі зареєстровані зможуть колись приїхати до Злучених Держав. Наприклад, одні взагалі відмовляться від свого наміру, бо не хочуть чекати так довго, або з якихсь інших причин. Інші не зможуть виїхати з своєї країни перебування (наприклад з-за Залізної Заслони), або можуть за цей час померти або можуть не пройти комісії, коли до них дійде черга.

За порядком видавання віз, майбутній імігрант на передповнену квоту має виповнити аплікацію і післати її до консуляту. Його ім'я записується на листу осіб, що мають чекати на квоту в тому порядку, в якому вони приходять. Ця книга, що має окремий розділ для кожної квоти, завжди є під контролею відповідального консулярного офіцера. Порядок черги може бути змінений тільки в особливих важливих випадках, як ось: 1) якщо аплікант помер або відмовлявся від наміру їхати до Злучених Держав; 2) якщо аплікант приїхав уже до Злучених Держав незаконно, чи як позаквотовий студент; 3) якщо аплікант приїхав до Злучених Держав як не-імігрант, а приміром як представник закордонної держави, як закордонний моряк, представник торговельної фірми, або якщо він приїхав у справах, що своїм характером вимагають його приїзду сюди; 4) якщо аплікант дістає візу і 5) якщо він нарешті дочекається своєї черги, але комісія не признає його з будь-яких причин придатним для іміграції до Злучених Держав.

Особи, які записані на листі майбутніх імігрантів, часто звертаються з запитанням, як довго їм доведеться чекати черги на одержання квотового номеру. З причин, поданих вище, ніхто, навіть сам Департамент Стейтів, не може передбачити навіть приблизно, як довго майбутні імігранти мають чекати на візу.

КОМУНІКАТ УНФ

(В СПРАВІ НАГОРОДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ ДЛЯ „ТИСЯЧНИКІВ").

Дня 20 червня 1952 року був оголошений перший список „ТИСЯЧНИКІВ" Українського Народного Фонду, себто осіб, що своїми датками завершили кожну чергову тисячу долярів для Українського Народного Фонду в біжучому, 1952-му році.

При тім Комітет зазначив, що „ТИСЯЧНИКІВ" очікує певна присмна несподіванка. Цією несподіванкою є скромна премія-подарунок, як пам'ятка їх участи у відзначенні етапів зросту Українського Народного Фонду.

Кожний „ТИСЯЧНИК" в році 1952-му має право вибрати одну із нижче поданих публікацій:

1. "Ukrainian Quarterly" — на рік 1952-ий
2. "Ukrainian Bulletin" — на рік 1952-ий
3. "Ukrainian Resistance" — публікація про українську повстанчу боротьбу
4. Prof. Cl. Manning: Twentieth Century Ukraine
5. Prof. Roman Smal-Stocki: The Nationalitq Problem of the Soviet Union.

„ТИСЯЧНИК" може дати доручення, щоб вибрана ним публікація була вислана на адресу його американського знайомого, або для місцевої американської бібліотеки, як його дарунок.

Український Конгресовий Комітет Америки.

ВЕЛИЧАВІ УКРАЇНСЬКІ МАНІФЕСТАЦІЇ В БРАЗИЛІЇ

(Закінчення зі стор 2-ої)

всіх вірних східних обрядів впав на нього самого. Коли б Апостольська Столиця іменувала ординарієм українця, — як пояснював Дон Жайме, — то цим були б невдоволені мароніти, мелхіти, вірмени і інші. З другого боку, українці були б невдоволені з номінації мароніта чи вірменина. Не лишалось отже нічого іншого, як іменувати ординарієм бразилійця з відповідним Генеральним Вікаріями з кожної етнічної групи, щоб з такої розв'язки були всі вдоволені.

В своїх виступах перед українською громадою та офіційними чинниками кардинал Дон Жайме підкреслював глибоку релігійність і віру українців і теплими словами дякував за незвичайно сердечний прийом у всіх українських парафіях. В місті Прудентополі він щиро признав, що такого величавого прийому він ніяк не сподівався, хоч був попереджений про традиційну гостинність українського народу.

Оцінюючи в загальному цю пастирську візиту першого ординарія для українців католиків у Бразилії, треба справедливо признати її велике значення не лише для релігійно-церковного розвитку української колонії, але також для піднесення і скріплення національного престижу серед неї самої як рівно ж у бразилійському світі.

ВІДГУКИ ДНЯ

З ВЕРЕСНЯ 1914

Третій вересня . . .

Ніби собі звичайний день, часом соняшний, часом хмарний, часом веселий, часом сумний — один з 365 днів у році.

Але чи справді він такий звичайний!..

Хто прожив пів віку чи більше — нехай нормне в спомини, хто менше — загляне в історію. І нехай далеко не вертається — він стане рік 1914.

Стрий . . .

Ніби собі звичайне галицьке містечко, десь кам'яниця, десь хатина, кілька вулиць, а за містечком — перелісок Лани. А на тих Ланах, як у вулику шумить. Шістнадцять тисяч молодих хлопців збілося з усіх усюдів Галичини й Буковини, щоб стати Українськими Січовими Стрільцями, щоб підносити гирвону калину в лузі.

Була погідна, тиха днина. Над головами синява неба й золото сонця. Як той прапор, що під нього збіглися хлопці.

А на сході гервоне полум'я лизало небо, і синьобілий дим звивався на обрію. Як той прапор, що під ним наступав ворог.

Зайняв уже Поділля, Опілля, доходить до Галича і Львова . . .

Молоді хлопці зібралися в гурти і бігли днями й ногами на захід, до Стрия. Бігли обніжками, межами, навпростець, щоб швидше. А в Карпат спливали як потоки: гуцули, бойки, лемки. Багато не добігло, бо їх не допило, то москалі завернули, то австрійська жандармерія спинила.

А ввечері — шістнадцять тисяч шуміло на Ланах — весняні води.

Третього вересня 1914-го року стали на вигоні і гули:

„Команда австрійської армії дозволила тільки на дві тисячі . . ."

— Чому?! — питали одні.

— Куди ж нам тепер?! — питали другі.

— А ми й без дозволу підемо! — казали треті. — І присягати Австрії не будемо, бо ми присягали Україні!

І пішли. Небагато, бо австрійське око пильно дивилося... Крізь польські окуляри. Та все таки одні, між вибраних заміналися, а другі — пішки на захід.

Третього вересня 1914-го року вирушив перший полк Українських Січових Стрільців зі Стрия, через Сколе, за Карпати, аж під Мукачів. Вирушив туди, не від якіх сидів під мадярським даком „ранений брат" — закарпатський українець.

Сам Бог хотів, щоб перша по віках українська збройна сила побувала в найбільш забутім закутку України і звідтіля погала свій похід на схід.

Недовго там побувала, але вистаґило, щоб усміхнувся ранений брат.

За кілька днів побуту казали закарпатські діти до мадярських дітей:

— Ми маємо також своїх „катунів".

Казали „катунів", — бо слово „вояк" уже не жило на Закарпатті.

Але швидко ожило: — хлопці втікали до Стрільців, а їхні діти як по героях боронили твердо віку пізніше Карпатської України!..

Третього вересня 1914-го року почалася нова доба української збройних визвольних змагань...

— Питався мене вгора один знайомий:

Скажіть мені, чому поляки так голосно відзначують щорічну виманки свого легіону з Кракова, а в нас про третій вересень так якось . . .

— Нема диводи. Ми ще до неодного не дійшли. Але вірте мені, ми поступаємо дуже скоро вперед і ... найдалі за 50 років буде і в нас голосно про вимарш зі Стрия!

Галактіон Чіпка

НОВІ КНИЖКИ Й ЖУРНАЛИ

Петро Мірчук. Акт відновлення української державности 30 червня 1941 року. (Історія відновлення та політичне й історичне значення). Видання Головної Управи Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Ню Йорк, 1952, ст. 64.

Український Національно-Державний Союз (УНДС). Збірник. ч. 1. До п'ятої річниці заснування організації (25. 5. 1946 — 25. 5. 1951). Накладом Президії ЦК УНДС. На чужині, 1952, ст. 48.

Жіночий Світ. Рік ІІІ. ч. 7-8 Липень—Серпень 1952. Видає Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової. Вінніпеґ, 1952, ст. 28.

The Ukrainian Quarterly. Published by Ukrainian Congress Committee of America. Зима 1952. Рік VIII, ч. 1. Ню Йорк, 1952, ст. 96.

Вісті Товариства українських інженерів в Америці. Рік ІІІ. ч. 3 (25), травень-червень 1952. Ню Йорк, 1952, ст. 41-56.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ЦІНИ НА МАНУФАКТУРУ

В „Рад. Укр." вміщено допис про злодійські шахрайства в Стрию в склепі місцевого „торгу", який торгує черевиками, сукном, дахівкою.

„До прокурора міста Стрий надійшов матеріял про завищення цін на товари по базі міщторгу (торгівля різними, мішаними товарами — ред.), де завідуючий гр. Рак. Перевіркою встановлено, що 17 березня 1952 року було відпущено з бази міщторгу... відрізо по ціні 387 карбованців за метр на суму 2.186 карбованців 75 копійок, тоді як вартість його становить 286 карбованців за метр на суму 1,115 карбованців 90 копійок. Факт завищення цін підтвердився, але враховуючи, що в дії Рака М. І. не вбачається умислу... прошу за недбале ставлення до своїх службових обов'язків накласти дисциплінарне стягнення на Рака М. І. Виконуючий обов'язки прокурора м. Стрий, — Полосін".

Дописувач цитату з прокурорського листа поскорочував так, що в ній не означено ні назви мануфактури, ні числа метрів в сувої, але сама ціна за метр — „законна" 286 карбованців за метр і місцева, „стрийська", 387 карбованців! Платні „передових" колхозів — від одного до 5-6 р. за трудодень та робітників — 300-4000 рублів на місяць брутто, цебто без відрахування податків. Скільки ж то „трудоднів" повинен працювати колхозник і робітник чи службовець, щоб купити в Стрию один метр на спідницю чи штани по ціні „совєтської оціялістичної торгівлі"?

ГАЗЕТИ МОСКОВСЬКОЮ МОВОЮ У ЛЬВОВІ

Немов би ілюстрацію тісі любови „західних українців" до „старшого брата", яку вони повинні собі засвоїти, у Львові видається кілька газет московською мовою. Нам відомі з „Рад. України" дві назви „Львовская правда" і „Львовский железнодорожник".

РЕЦЕНЗІЯ МОСКОВСЬКОЇ „ПРАВДИ" НА ФІЛЬМ „ОПЕРАЦІЯ „Б"".

У Києві демонструвався фільм виготовлений в Чехословаччині під назвою „Операція „Б", в якому московська пропаганда руками свого чеського підголоска намагається оплюгавити боротьбу УПА і показати розгром її совєтськими чеськими шевцями. З брикаючою люттю московської лайки „Правда" (7-го серпня) пише: „Провал спроби шайки бандерівців пробитися через територію Чехословакії в американську окупаційну зону Німеччини і розгром шайки воями народної чехословацької армії — такий зміст фільму". Далі, як звичайно про „американських імперіялістів, їх вірних слуг" і т. п.

„ГОРКИЙ НАДХНЕННО ДЕКЛЯМУЄ ШЕВЧЕНКА"

В селі Мануйлівці, де „два літа в 1897 і 1900 роках прожив великий російський письменник О. М. Горкий ...організовано літературно-меморіяльний музей, розміщений в одному з найбільших будинків села". В цьому музеї „зібрано сотні документів, експонатів, фотографій, картин, в яких відображається нерозривний зв'язок клясика російської літератури з простими людьми українського села. Ось він на березі Псла надхненно читає групі селян вірші прославленого кобзаря України Т. Г. Шевченка".

Це той самий Горкий, що в 1930 роках забороняв перекладати свої твори на українську мову з тієї причини, що для української мови чи нього не було іншої назви, як „собачье нарєчіє". Тепер він деклямує Шевченка.

ВСЯЧИНА

ПРОПАВ ЧЕСЬКИЙ АМБАСАДОР ДО ЗДА

Деякі читачі „Свободи" пригадують собі, як чеський амбасадор складав свої вірчі грамоти президентові Труманові, і президент ЗДА тоді сотрими словами нап'ятнував був чеський комуністичний уряд за арештування американського журналіста Вільяма Овтіса. Амбасадор Владімір Прохазка мовчки вислухав обвинувачення президента Трумана. Пізніше він виїхав до Чехословаччини, де слід за ним пропав. Тепер довідуються, що в Чехії „вичистили" його брата, який був членом центрального генерального штабу чеської армії. Мабуть чеський уряд викликав додому амбасадора Прохазку, ще перед ліквідацією його брата, та зліквідував і чеського дипломата.

АНГЛІЙСЬКА КОРОЛЕВА ПРАЦЮЄ

Англійська королева має багато праці, бо приготовляє Почесну Коронаційну Листу, на якій будуть уміщені і всі члени королівської родини. Здогадуються, що там буде і її чоловік, князь Единбурґу, але вже з якимось новим титулом і з новою рангою. Гадають, що і сестра королеви княжна Маргарита буде відзначена якоюсь почестю.

ВОНА СТАВИТЬ ЛЮБОВ ВИЩЕ ЯК ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Двацятирічна донька пароха з Ратклиф в Англії покидає Комуністичну партію, бо виходить заміж за Тоні Метюса, який також був комуністом, але тільки на те, щоб помолити Скотленд Ярд про підривну працю англійських комуністів. Комуністична партія поставила ультимат Мері Джансон, щоб вона покидала партію, або свого нареченого. І Мері вибрала... нареченого, після гарячої дискусії на тему „особистих справ" в домівці Комуністичної партії.

ТВЕРДИТЬ, ЩО ШЕКСПІР НЕ БУВ ШЕКСПІРОМ

Вже давно деякі вчені твердили, що найбільший драматург світу Вільям Шекспір не написав своїх творів, а писав їх хтось інший. Тепер нюйорський вчений театрознавець твердить, що він попав на слід, який допоможе йому довести, що „Шекспірові" твори написав геніяльний письменник Христофор Марлов, який народився 1564 р., а мав умерти 1593 року. Хоч про смерть Марлова написані окремі фахові праці, то Кальвін Гоффман твердить, що це була тільки удавана смерть, а Марлов жив і таємно писав свої драматичні твори, які виставляв актор і директор театру... Шекспір. Коли Гоффманові вдасться довести свої твердження, то це буде така голосна справа, що про неї говоритиме ввесь культурний світ. Не забудемо тоді про неї і ми. Марлов укривався, бо боявся арештування, яке йому грозило за безвірство.

ВИТЯГЛИ З НІЯГАРИ І ВЗЯЛИ ДО ТЮРМИ

Томас Пікок мав нещастя в щастю. Він упав у річку Ніягару, коли хотів обмити собі лице, і його звідтам витягли. Та він не довго тішився своїм щастям, бо в часописній світлині поліція пізнала, що містер Пікока треба арештувати за фальшиві векслі, які він виставив у Торонто. І так Томас Пікок помандрував до тюрми. Він може сказати, що його стрінуло нещастя на „гладкій воді"!

„ЛІТАЮЧІ ТАРІЛКИ" — ПРОДУКТ УЯВИ

Таке сказав про „літаючі кружки" секретар армії Ф. Пейс в НБС телевізії. Секретар Пейс дослівно заявив у цій справі: „Я міркую, що ми маємо досить дійсних проблем, щоб ними журитися, і не мусимо викликати в уяві ще нові клопоти".

„СМІЙТЕСЯ, ТОВАРИШІ, А ЖИТИМЕТЕ 150 РОКІВ!"

Це не фантазія, тільки слова совєтської професорки Лепешинської, директорки Інституту для продовження життя в Москві. Товаришка Лепешинська заявила це у промові на зборах товариства для поширювання політичних і наукових звань. Вона ганьбила „капіталістичний світ за те, що він спричинює швидку старість" і хвалилася, що вона винайшла спосіб, як дожити 150 або і 160 років.

Лепешинська твердить, що акція білкових молекул в людському організмі спричинює швидку старість і треба цю дію стримувати. Вона свої спроби переводила на жабах, а пізніше на самій собі: „Содові купелі спричиняли швидкий заник товщу, головно на животі. Але їх не можна вживати без лікарської контролі". Інший засіб проф. Лепешинської такий:

„Сміх і радість також помагають поліпшити здоров'я. Наша країна найщасливіша в світі. Статистика доводить, що пересічна довгота життя найдовша в Совєтах".

Але товаришка Лепешинська не сказала, чому досі немає в Совєтах 150 річних людей. Мабуть тому, що люди там взагалі не сміються! Здогатуються, що ця совєтська лікарка лікує Сталіна і продовжує диктаторові життя. „Ню Йорк Велд Телеграм енд Сан" закінчив цю новинку про товаришку Лепешинську такими словами:

„Кожний, хто знає історію Сталіна, не має найменшого сумніву, що Сталін впливав на довготу життя своїх підданих".

Шукають Своїх Рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до ЗУАДКомітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки, не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до З. У. А. Д. Комітету, адресу якого подано при кінці.

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

20206 Пахутяк Фесю із сином Іваном, які прибули до ЗДА кораблем „Дженерал Балю" дня 29 червня 1951 р.

20207 Підгородецького Романа, 35 років, який прибув до ЗДА дня 10 жовтня 1951 р. кораблем „Дженерал Ган" і Підгородецьку Марію (30 років) з шістьрічною донькою Марією, що приїхали до Америки кораблем „Дженерал Мюр" дня 18 серпня 1951 р.

20208 Вероніку Новицьку, урожд. 12 січня 1919 р., яка приїхала до ЗДА 29 квітня 1952 року.

20209 Журила Андрея або Василя, який правдоподібно виїхав з Бремен у Німеччині у вересні 1950 року шукає брат Іван Журило.

20210 М. Сухарів друга Михайла Ковалія, урожд. 1906 р., а в 1947 році працював в Амбергу в ІРО.

20211 Софія з Іващишиних Карпа стрийка Павла Іващишин, який виїхав до ЗДА в 1910 році з села Мальчиці біля Львова.

20212 Федор Яковлев сестру Вару Боднар, урожд. в Бродах (около 27 літ). В 1950 р. вийшла замуж в Австрії і виїхала з чоловіком до ЗДА, називська по чоловікові не знаю.

20213 Петро Могилівський брата Андрія, який виїхав до ЗДА в 1914 р. з міста Ялтушків, Кам'янець-подільської області, могилівського району.

20214 Островську Тадзьку родом із Стоянова, пов. Радехів, вдову по імігрантові із села Дружкопіль на Волині, яка прибула до ЗДА в 1922 р. пошукує Федь Соколовський, який з нею переписувався в 1946-1947 роках та згодом згубив адресу.

20215 Василь Татарський родича Мартина Сосцького, літ 65, який прибув до ЗДА в 1910 році з села Музафа, пов. Ямпіль, Україна.

20216 Анна Дідух Ореста Славського з Теребовлі, около 40 років.

20217 Олекса Волошин стрийка Гринька Качмарика, сестру Марту Волошин та брата Петра Онищука.

20218 Миколай Зявер брата Лавера (або Сявера) Тимка, сина Тимка і Олени, який прибув до ЗДА около 1937 р.

20219 Анна з Кривокульських Нагірна вуйків Антона і Михайла Кривокульських, які виїхали до ЗДА по першій світовій війні.

20220 Константин Борис братів Івана і Вартов. Борис, які виїхали до ЗДА окол. 1908 1909 рр.

20221 Дмитро Музика Гриника Музику, який довший час жив в місті Дорчестер, Масс., ЗДА.

Голоситись до:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. Box 1661,
Philadelphia 5, Pa.

ТАРЗАН, ч. 2909. Надія зро стає.

Передаючи смолоскип Вестові, Тарзан швидко видряпався на нерівну стіну печери.

„Тут виступ, а далі тунель" звітував Тарзан. „Може знайдеться й вихід. Стійте ззаду. Я лізу вниз".

„Ходи сюди, Бетті!", сказав Тарзан. „Я піднесу тебе до виступу".

Залишаючи Бетті на виступі, Тарзан щераз зійшов вниз, щоб повернутись з капітаном Вестом.